

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3204/2020. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Ítéltábla Cgf.IV.47.006/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselőjén (Kozma-Enyedi Ügyvédi Iroda, képviseli: dr. Kozma-Enyedi Fanni ügyvéd) keresztül az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Győri Ítéltábla Cgf.IV.47.006/2019/2. számú, valamint a Székesfehérvári Törvényszék Cégbírósága Cg. 07-09-024455/68. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 3. Az indítványozó korlátolt felelősségű társaság két magánszemély tagságával működött, akik a törzstőkéből egyenlő arányban részesedtek és a taggyűlésen 50-50%-os szavazati aránnyal rendelkeztek. A tagok egy ideig – önálló képviseleti joggal – az ügyvezetői tisztséget is betöltötték, majd miután mindketten visszahívásra kerültek (és mint ügyvezetőket, mindkettőjüket törölték a cégnyilvántartásból) az indítványozót két munkavállalója képviselte; együttes képviseleti jogukat a cégbíróság bejegyezte. Ügyvezető hiányában az indítványozó taggyűlését a cégbíróság hívta össze az egyik tag kezdeményezésére; ezen mindkét tag részt vett, azonban ügyvezető megválasztására nem került sor. Az összehívást kezdeményező tag – az indítványozó állítása szerint – jogellenesen és önállóan, a 4. és a 6/2019. (III. 13.) számú határozattal döntött a két munkavállaló képviseleti jogának a megvonásáról. Ezen változások bejegyzése iránt a taggyűlést kezdeményező tag által megbízott jogi képviselő terjesztett elő változásbejegyzési kérelmet, mellyel szemben a másik tag adott be beadványt, melyben a változásbejegyzés elutasítását kérte, többek között arra hivatkozva, hogy az indítványozónak nincs és nem is lehet a változások átvezetése iránt kérelme, hiszen nincs jogszerű képviselője. Az elsőfokú bíróság végzésével törölte a munkavállalók képviseleti jogát, másik végzésével pedig tájékoztatta a változásbejegyzési kérelem elutasítását kérő tagot, hogy a változásbejegyzési kérelemnek helyt adott. Ez utóbbi tagot később megválasztották az indítványozó ügyvezetőjének; ezt követően az indítványozó fellebbezést terjesztett elő a változásbejegyzési kérelemnek helyt adó végzéssel szemben.
- [4] 4. A Székesfehérvári Törvényszék Cégbírósága Cg. 07-09-024455/68. számú végzésével a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 65. § (1) bekezdésére tekintettel a fellebbezést visszautasította, mivel „a kérelemnek helyt adó cégbejegyzési (változásbejegyzési) végzés ellen fellebbezésnek nincs helye”. Az indítványozó ezen döntéssel szemben fellebbezéssel élt; a Győri Ítéltábla a Cgf.IV.47.006/2019/2. számú végzésével az elsőfokú végzést helyben hagyta. Az Ítéltábla rámutatott arra, hogy a változásbejegyzési kérelem elutasítását kérő tagi beadványt a cégbíróságnak – annak ellenére, hogy a kérelmező nem nevezte a beadványát törvényességi felügyeleti kérelemnek és ehhez szükséges űrlapot sem csatolt – törvényességi felügyeleti kérelemnek kellett volna tekintenie, melyről a változásbejegyzési kérelemmel együtt szükséges lett volna döntenie (Ctv. 78. §). Bár a törvényességi felügyeleti kérelmet elutasító végzés ellen sincs helye fellebbezésnek, azonban a Ctv. 65. §-ában meghatározott perindítási jog a kérelmezőt is megillette volna. Mivel azonban a cégbíróság a változásbejegyzési eljárás alatt együttes törvényességi felügyeleti eljárást nem folytatott le, a változásbejegyzési kérelemnek helyt adó végzéssel szemben a Ctv. 65. § (1) bekezdése alapján sem fellebbezésnek, sem pedig a változásbejegyzési kérelem elutasítását kérő tag által indított változásbejegyző végzés hatályon kívül helyezése iránti kontrollpernek nem volt helye.

- A Ctv. 65. § (1) bekezdése a változásbejegyzési kérelemnek helyt adó végzéssel szembeni fellebbezés kizárása mellett az ügyésznek, valamint annak, akire a végzés rendelkezést tartalmaz, perindítási jogot biztosít a végzés hatályon kívül helyezése iránt; az erre biztosított harminc napos határidő elmulasztása jogvesztéssel jár.
- [5] Sem az ügyész, sem azok, akikre nézve a végzés rendelkezést tartalmazott, nem éltek a perindítási jogukkal. Az Ítéletábrla végzése rámutatott arra, hogy a változást bejegyző cégbíróság jogszabálysértése (ti. hogy a változásbejegyzési kérelem elutasítására irányuló beadványt nem tartalma szerint és így nem törvényességi felügyeleti eljárás kezdeményezéseként értékelte) nem orvosolható a fellebbezést visszautasító végzéssel szembeni fellebbezés folytán megindult másodfokú eljárásban, mivel a Ctv. 65. § (1) bekezdésének kógens rendelkezése alapján jogszerűen került sor a fellebbezés visszautasítására. E végzés nem helyezhető hatályon kívül vagy változtatható meg arra tekintettel, hogy a megelőző eljárás jogszerű volt-e, avagy sem.
- [6] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát az ítéletábrla, illetve a Székesfehérvári Törvényszék Cégbírósága végzésével szemben, melyet – miután az Alkotmánybíróság főtitkára hiánypótlásra szólította fel – kiegészített.
- [7] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított, a jogorvoslathoz való alapjogának a sérelmét abban látta, hogy mindkét bíróság „formális okokra hivatkozással” utasította el a fellebbezését, annak érdemi részét, és az abban előadott jogszabálysértést figyelmen kívül hagyták. Nézete szerint a jogorvoslati jog sérelme önmagában abból eredeztethető, hogy a bíróság eljárása nem volt érdemi. Mivel az indítványozónak a változásbejegyzési kérelem benyújtásakor nem volt törvényes képviselője, így semmilyen kérelme sem lehetett, tehát a cégbíróság az indítványozó kérelme nélkül járt el és hozott határozatot. Emiatt nem állhat fenn a Ctv. 65. § (1) bekezdése szerinti, a bejegyző végzés elleni fellebbezési tilalom, ugyanis az csak a cég kérelme alapján indult eljárásban történő változásbejegyzésre vonatkozik. „A helyes értelmezés szerint tehát, a nem a cég képviselőjétől származó kérelem, nem minősül kérelemnek, s mint ilyen nem beszélhetünk kérelemnek helyt adó végzéről sem, amiből egyenes következik, hogy van helye fellebbezésnek az ilyen végzésekkel szemben.” Nézete szerint, ha nem a cégtől származik a változásbejegyzési iránti kérelem, és annak alapján a változás nyilvánvalóan jogellenesen, de bejegyzésre kerül, úgy a céggel szembeni jogorvoslat kizárása oda vezet, hogy egy jogi személy érdekével, akaratával ellentétes döntéssel szemben nem tud fellépni, nincsen lehetősége jogorvoslatra, s ezen okból sérül az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való joga.
- [8] Az indítványozó hivatkozott a 3064/2014. (III. 26.) AB határozatra abban a vonatkozásban, hogy más alapjog sérelme nélkül, önmagában a jogorvoslathoz való jog sérelme megalapozza az alaptörvény-ellenességet. A 24/2015. (VII. 7.) AB határozatból azt emelte ki, hogy a jogorvoslat immanens eleme a jogsérelem orvosolhatósága. A 12/2015. (V. 14.) AB határozat alapján hangsúlyozta, hogy alaptörvény-ellenes az, ha egy ügyben az érintett ügyféli minőségét nem ismerik el. A 35/2013. (XI. 22.) AB határozat azon megállapítására hivatkozott, hogy a fellebbezés teljes kizárása a jogorvoslathoz való jog aránytalan mértékű sérelmét idézi elő. A 18/2017. (VII. 18.) AB határozatból pedig azt emelte ki, hogy ha a bíróságok szabálytalan eljárása miatt kerül hátrányos helyzetbe a fél, úgy ezen hátrányt nem lehet a terhére értékelni.
- [9] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a végzéssel szemben további jogorvoslatra nincs lehetősége. Az indítvány az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésében megfogalmazott követelményeknek is megfelel.
- [10] Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be”. Az Alkotmánybíróság számos döntésében, többek között a 3060/2016. (III. 22.) AB végzésben is rámutatott, hogy nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon {elsőként: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], ezt követően számos döntés megerősítette ezt}. Az a tény, hogy a bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem (ld. Indokolás [40]–[41]). E végzésében az Alkotmánybíróság a Ctv. 65. § (1) bekezdése

második mondatának az alkotmányossági vizsgálatát is visszautasította, az alábbiak megállapítása mellett: „Az indítványozó által vitatott jogszabályi rendelkezés nem új jogintézmény. A cégjogi jogszabályok 1995. július 30. napjától kezdve rendelik alkalmazni a támadott jogszabályi rendelkezésnek megfelelő jogtechnikai megoldást [...]”.

E megoldás lényege, hogy míg a cég bejegyzésére irányuló kérelmet, vagy a változás bejegyzésére irányuló kérelmet elutasító végzés ellen fellebbezéssel lehet élni, addig a kérelemnek helyt adó cégbejegyzési (változásbejegyzési) végzés ellen fellebbezésnek nincs helye. Utóbbi tartalmú végzés vagy az annak meghozatala alapjául szolgáló iratok jogszabályba ütközése miatt az ügyész, valamint az, akire a végzés rendelkezést tartalmaz – a rendelkezés őt érintő részére vonatkozóan – pert indíthat a cég ellen a végzés hatályon kívül helyezése iránt. A hatályos Ctv. 65. § (1) bekezdés második mondata tehát tartalmát tekintve 1995. július 30. napja óta része a pozitív jognak. Ezen eljárásjogi megoldás bevezetésének célja az volt, hogy a közhitelesség erősítése érdekében a kérelemnek helyt adó cégbejegyzési (változásbejegyzési) végzések minél előbb jogerőssé válhassanak, hiszen a statisztikai adatok szerint elenyészően csekély volt az e tárgykörben benyújtott fellebbezések száma. A perindítás mint jogorvoslati lehetőség megteremtette a petíciós jogot, de nem késleltette – az ügyfajára jellemző jogorvoslati hajlandóság hiányára tekintettel – a cégbírósági határozat jogerőre emelkedését.” (Indokolás [35]–[37])

- [11] Az Alkotmánybíróság ezen döntése is megerősíti azt, a Ctv.-ből egyébként is kitűnő szabályozást, hogy jogalkotó a változásbejegyzési kérelem tárgyában hozott végzés tartalmától függően két típusú jogorvoslatot biztosít: a kérelem elutasítása esetén van helye fellebbezésnek (ld. Ctv. V. fejezet, 1. cím, 64–64/C. §), míg a kérelemnek helyt adó, a változást bejegyző végzés esetén ún. kontrollper indítható (ld. Ctv. V. fejezet, 2. cím, 65–68. §). (A változásbejegyzési kérelmekhez kapcsolódóan is helye lehet továbbá a Ctv. VI. fejezete szerinti törvényességi felülvizelési eljárásnak.)
- [12] Az indítványozó nem a Ctv. 65. § (1) bekezdésének az alkotmányosságát vitatta, hanem az eljáró bíróságok azon jogértelmezését, hogy a döntés típusára (ti. a bejegyzési kérelemnek helyt adó döntés) tekintettel az ügyben nincs helye fellebbezésnek, akkor sem, ha esetlegesen a bejegyzés jogszerűsége vitatható lenne. Ezen indokolásból kitűnik, hogy az indítványozó törvényértelmezési kérdéshez kapcsolódóan fordult az Alkotmánybírósághoz, mégpedig olyan módon, hogy a bíróságoktól *contra legem*, a Ctv. vonatkozó jogorvoslati rendszerével ellentétes jogértelmezést várt volna el. Ezen okból az indítvány nem felel meg az Atbv. 29. §-ában foglalt feltételnek.
- [13] 5. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1368/2019.

